

گفتگو با دکتر پوراندخت نیرومند مولف کتب، محقق و معاون آموزش سازمان فنی و حرفه‌ای مطرح شد؛ حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان به جای اقتصاد نفتی

در گفتگو با دکتر پوراندخت نیرومند مولف کتب، محقق و مدیر کل مهارت و پیشرفت سازمان فنی و حرفه‌ای مطرح شد؛ حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان به جای اقتصاد نفتی

گفتگو از ریکا حسامی

اشاره:

دور شدن از اقتصاد نفتی و حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان، رویکرد جدیدی است که اتخاذ گردیده، این رویکرد قادر است زمینه‌هایی را فراهم آورد تا بخش‌های دولتی و خصوصی به سمت "شایستگی محوری" و "بهبود توانمندی‌های فناوری" پیش بروند.

دکتر پوراندخت نیرومند که در حال حاضر مدیر کل مهارت و پیشرفت سازمان فنی و حرفه‌ای است با بیان مطلب فوق ضمن انتقاد به عدم توجه کافی به توسعه قابلیت‌های فناوری در کشور، راهکارهایی را مطرح کرد. مولف کتب متعددی در خصوص "طرح‌ها و برنامه‌های تحولی آینده‌نگر در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای"، "دیپلماسی مهارت و فناوری" و "سند راهبردی در مهارت و فناوری" معتقد است که با توجه به شرایط جغرافیایی کشور می‌توانیم بهترین استفاده را از انرژی‌های تجدیدپذیر داشته باشیم. وی با مثال زدن در مورد کشور سوئد در این خصوص توضیحات مبسوطی ارائه نمود. به گفته دکتر نیرومند که دارای مدرک دکترای مدیریت تکنولوژی است، در زمینه "نانو تکنولوژی" بیشتر فعالیت‌ها در کشور جنبه علمی و تحقیقاتی داشته است و کمتر به سمت فرصت‌های شغلی و ثروت‌آفرینی حرکت کرده‌ایم!

وی در گفتگو با رسالت تاکید کرد که برای بهبود توانمندی‌های فناوری در کشور باید کلیه دستگاه‌های دولتی از توسعه فناوری حمایت کنند و نیز می‌بایست جذب و ارتقای نیروی انسانی در بخش دولتی براساس "شایستگی" باشد و لازم است که در این خصوص سندی تدوین شود که همه دستگاه‌های دولتی را ملزم به این کار نماید. این گفتگو فرا رویتان قرار دارد.

به عنوان "مدیر کل مهارت و پیشرفت سازمان فنی و حرفه‌ای" و مدیر کارآفرین چه می‌کنید؟

همان‌طور که می‌دانید نقشه جامع علمی کشور در سال ۸۹ تبیین شد و در آن یکسری از فناوری‌ها به عنوان فناوری‌های اولویت‌دار کشور مطرح گردید. بر همین اساس چون سازمان فنی و حرفه‌ای مسئول تربیت نیروی کار ماهر و متخصص کشور است لذا در دفتر مهارت و پیشرفت سازمان فنی و حرفه‌ای نسبت به شناسایی مشاغل، تبیین استانداردهای شغلی و همکاری بین بخشی با دستگاه‌های دیگر اقداماتی انجام شد. تحصیل در رشته مدیریت تکنولوژی باعث شد این رویکرد را پیدا کنم که اگر یک سازمان و یا دستگاه بخواهد موفق بشود نمی‌تواند به تنهایی کاری کند! لازم است که با سایر دستگاه‌ها در بخش دولتی و غیر دولتی همکاری داشته باشد. در طی مدتی که وظیفه مدیریتی دفتر بر عهده من بوده، ۹ فناوری به عنوان محور مدنظر قرار گرفت شامل: "نانو فناوری"، "بیو فناوری"، "انرژی تجدیدپذیر"، "فناوری ارتباطات و اطلاعات"، "بیو تکنولوژی" و ... و اولین اقدام ما این بود که با دستگاه‌ها از جمله ستادهای فناوری راهبردی ریاست جمهوری همکاری کنیم. فناوری راهبردی ریاست جمهوری دارای ۹ ستاد است و برای هر یک از فناوری‌ها یک ستاد تشکیل داده که موظفند دستگاه‌ها را با هم یکپارچه کنند و در حوزه‌ها کار کنند. دفتر ما هم با آنها همکاری داشت از جمله با ستاد گیاهان دارویی و طب ایرانی تفاهم‌نامه‌ای امضا کردیم و مسئول تدوین استانداردهای شغلی شدیم. در سازمان فنی و حرفه‌ای کار گروه ستادی راهبردی تشکیل شد که قرار است تا ۶ ماه آینده به تدوین صد شغل در

حوزه گیاهان دارویی پردازد.

در مورد طب ایرانی - اسلامی چطور؟

همان طور که می‌دانید، رویکرد پزشکی غرب، رویکرد درمان محوری است. این رویکرد مشکلاتی را به وجود آورده است. بسیاری از کشورها با مشکل هزینه‌های درمانی روبه‌رو هستند اما رویکرد طب سنتی، رویکرد پیشگیری بوده است یعنی قبل از بروز بیماری، "پیشگیری" صورت بگیرد و غذای سالم و فضای سالم مورد توجه باشد. البته ما به دلیل صنعتی شدن، این شرایط را در کشور نداریم. محیط زیست، از جمله آب و غذا و هوا آلوده است. همان طور که می‌دانید در سازمان فنی و حرفه‌ای آموزش مشاغل صورت می‌گیرد. یکی از رویکردهای ما در سازمان فنی و حرفه‌ای این است که در حال حاضر پودمانی را در بسته‌های شغلی با کمک ستاد گیاهان دارویی و طب سنتی تدوین می‌کنیم که طبق آن در تمام مشاغل، شایستگی‌های یک شاغل برای اینکه دچار بیماری نشود و نیز ضمن اینکه سلامت خود را حفظ می‌کند به محیط زیست هم ضربه نزد، تدوین شده است. اگر این کار عملیاتی شود می‌تواند در حوزه سلامت کشور نقش موثری ایفا کند.

در مورد ستاد انرژی تجدیدپذیر توضیح دهید؟

از آنجا که ما در ایران دسترسی به انرژی‌های فسیلی و نفتی داریم لذا از انرژی‌های دیگر به نحو بهینه‌ای استفاده نکردیم. بسیاری از منابع تامین سوخت در کشور از منابع فسیلی است! در حالی که وقتی می‌توان از نفت فرآورده و محصولات با ارزش تهیه کرد، حیف است که بخواهیم از نفت به عنوان ماده سوختنی استفاده کنیم! چون هم نفت از بین می‌رود و هم محیط زیست آلوده می‌شود. رویکرد دنیا الان این است که از انرژی‌های تجدیدپذیر استفاده کنند. موفق‌ترین مدل‌ها در سوئد اتفاق افتاد. بعد از انقلاب اسلامی در ایران، قیمت نفت در سوئد دو برابر شد. بسیاری از صنایع که مبتنی بر استفاده از نفت بودند با مشکل مواجه شدند. در نتیجه آنها به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر سوق پیدا کردند. سوئد کشوری است که انرژی خورشیدی ندارد و انرژی باد و ... دارد و آنقدر خوب از انرژی‌های تجدیدپذیر استفاده کرده که در حال حاضر یکی از تمیزترین شهرهای دنیا را دارد. متأسفانه ما در کشورمان از این پتانسیل استفاده نکردیم در حالی که با توجه به شرایط جغرافیایی کشور می‌توانیم بهترین استفاده را از انرژی‌های تجدیدپذیر داشته باشیم. بحمدالله با تعاملی که با سازمان انرژی‌های نو ریاست جمهوری صورت گرفته در حال شناسایی مشاغل مرتبط با این حوزه هستیم که بعد نیروی کارش را تربیت کنیم و بتوانیم خدمات پشتیبانی ارائه دهیم.

در حوزه نانو فناوری در چه موقعیتی از نظر تبیین مشاغل و استانداردهای آن قرار داریم؟

همان طور که می‌دانید در زمینه نانو تکنولوژی بیشتر فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی در کشورمان انجام شده است و کمتر به سمت فرصت‌های شغلی و ثروت‌آفرینی رفتیم. با کارهای مشترکی که با ستاد نانو در چند ماهه اخیر انجام دادیم توانستیم چند استاندارد شغل تدوین کنیم تا بتوانیم فرصت‌های شغلی را برای دست‌اندرکاران این حوزه فراهم نماییم.

در مورد رشته مدیریت تکنولوژی که رشته تحصیلیتان است توضیح بدهید؟

در دنیا سه رکن توسعه وجود دارد. اگر کشوری بخواهد به توسعه اقتصادی و توسعه پایدار برسد باید سه موضوع را محور برنامه‌ها قرار دهد ۱- تکنولوژی یا فناوری ۲- مدیریت و منابع انسانی ۳- سرمایه، در کشور ما به لطف خدا از سرمایه کم نداریم. از کشورهایی هستیم که سرمایه فراوانی داریم. دو معضل در کشور داریم یکی در مورد مدیریت منابع انسانی ضعیف عمل کردیم. شاید مواردی باشد که خیلی خوب کار کرده باشند (چه در بخش دولتی و چه خصوصی) ولی کلاً تدبیرمان، تدبیر هماهنگ و سیستمیک نبوده و مورد دیگر در زمینه فناوری است. متأسفانه به توسعه قابلیت‌های فناوری کشور توجه نشده است. مدیریت تکنولوژی دارای دو سطح "سیاستگذاری" کلان (که در بخش‌های دولتی مطرح می‌شود) و "مدیریت بنگاه" است که در بنگاه‌ها و بخش خصوصی مطرح می‌شود. این رشته ترکیبی از رشته مدیریت، علوم پایه و مهندسی است که سعی دارد توانمندی فناوری

بنگاه‌های خصوصی و نیز در سطح سیاستگذاری قابلیت‌های فناوری ملی را بالا ببرد.

چطور این رشته را انتخاب کردید؟

لیسانس من پرستاری بود. وقتی به سازمان فنی و حرفه‌ای آمدم چون رشته‌ام متناسب نبود نتوانستم از آن استفاده کنم. فوق لیسانس را در رشته مدیریت فناوری اطلاعات در دانشگاه الزهرا گرفتم. این رشته خیلی مورد علاقه و توجهم قرار گرفت و فهمیدم که می‌تواند به خیلی از سئوالات من پاسخ بدهد و این‌طور شد که ادامه دادم.

ارزیابی شما از وضعیت کاربردی این رشته در کشور چیست. در حال حاضر چه تعداد متخصص مدیریت تکنولوژی داریم؟ من فکر می‌کنم تا سی، چهل هزار نفر هم جا دارد که در این رشته تخصص بگیرند. الان حدود هزار نفر در این رشته دارای تخصص هستند. به دلایلی تعدادی از اینها بیکار هم هستند. اقتصاد ما مبتنی بر منابع طبیعی و بویژه نفت است و در این اقتصاد ما خیلی روی توسعه تکنولوژی کار نکرده‌ایم. اگر در این زمینه کار کرده بودیم این هزار متخصص، نیروی کافی نبود و همه جذب شده بودند ولی متأسفانه این کار نشده ان‌شاءالله با رویکردهای جدیدی که اتخاذ شده به سمت اقتصاد دانش بنیان به جای اقتصاد مبتنی بر نفت حرکت می‌کنیم.

باید زمینه‌هایی را فراهم کنیم که بخش‌های خصوصی و دولتی به سمت شایستگی محوری و بهبود توانمندی‌های فناوری کشور پیش بروند، فکر می‌کنم تا ۴۰، ۳۰ هزار نفر هم جا داشته باشد. به نظر من هر سازمان دولتی باید یک متخصص مدیریت فناوری را جذب کند. چون باید به سمت بهبود قابلیت‌های فناوری در کشور حرکت کنیم تا بتوانیم براساس سند چشم‌انداز در سال ۱۴۰۴ یکی از کشورهای پیشرو در حوزه فناوری و علم باشیم.

چطور می‌توان به این هدف رسید؟

توجه داشته باشید زمانی می‌توانیم موفق شویم که همه در یک راستا حرکت کنیم یعنی براساس اسناد بالادستی و سند چشم‌انداز باید کلیه دستگاه‌های دولتی از توسعه فناوری حمایت کنند. مثلاً سازمان فنی و حرفه‌ای در آموزش مهارت‌ها درست عمل کند. ستادهای راهبردی باید انسجام را ایجاد کنند. براساس نظام ملی نوآوری اگر هر دستگاه و شرکتی بتواند در جایگاه خود قرار بگیرد و اختراعات و نوآوری‌هایی که در کشور صورت می‌گیرد منجر به فناوری و ثروت‌آفرینی شود در این صورت می‌توانیم بگوییم خوب عمل کرده‌ایم.

لطفاً یک پیشنهاد کارساز در این زمینه ارائه کنید؟!

در سطح کلان معاونت راهبردی ریاست جمهوری باید جذب نیروی انسانی و ارتقای نیروی انسانی را در بخش دولتی به سمتی ببرند که سیستم بر اساس "شایستگی" باشد. بهترین افراد انتخاب شوند. همه بخش‌ها باید به این سمت بروند که احتیاج به سند بالادستی دارد در این صورت انتخاب، ارتقاء و حفظ افراد در سیستم‌های دولتی ارزش افزوده‌ای می‌شود که در خصوص توسعه فناوری داریم. بخش خصوصی هم زمانی می‌تواند خوب فعالیت کند که فضای کسب و کار از سوی بخش دولتی خوب مهیا شود. نیازمند سیستم دولتی هوشمند در کنار بخش خصوصی هستیم. کار نسبتاً سختی است. پیشنهاد من به معاونت‌های ریاست جمهوری و کمیسیون علم و فناوری مجلس این است که باید سندی تدوین شود که همه را ملزم کند تا در این مسیر گام بردارند.

از شما متشکرم.